

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін

**ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ
НА РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВА**

24 лютого 2017 р.

ОДЕСА

УДК 347.1 (477)(4/9)

ББК 67.404+67.99

В 80

Рекомендовано до друку рішенням кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 10 від 01.03.2017 року)

Упорядник:

Церковна О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Редактори:

Маковій Віктор Петрович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Зайцев Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ;

Андрієнко І.С. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток вітчизняного права : матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції м. Одеса, 24 лютого 2017 р. / редкол. В.П. Маковій та ін. – Одеса, ОДУВС, 2017. – 164 с.

Збірник містить матеріали доповідей всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток вітчизняного права» (Одеса, 24 лютого 2017 р.). У роботі конференції взяли участь науковці, науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів, докторанти, ад'юнкти та магістранти з 15 українських навчальних закладів юридичного профілю, а також Академії поліції МВС Азербайджанської республіки, Бакинського державного університету, Гродненського державного університету імені Янки Купали (м. Гродно, Республіка Білорусь).

Збірник може бути використаний перемінним складом юридичних навчальних закладів, науковцями, практичними працівниками, які цікавляться проблемами впливу інтеграційних тенденцій на розвиток вітчизняного права.

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2017

5. Васильченко В. Юридична сутність інституту спадкового договору та його місце в системі цивільного права / В. Васильченко // Право України. – 2003. № 6. – с. 137-140.

6. Жилинкова И. В. Брачный договор / Жилинкова И. В. – Х. : Ксилон, 2005. – 176 с.

Шишка О.Р.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ

**ЮРИДИЧНА ОСОБА ВОЛЕЗДАТНА ЧИ НЕВОЛЕЗДАТНА :
ПРОБЛЕМА ПРЕДМЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

Інтерес заявленого питання зумовлений тим, що перш ніж підіймати будь-які проблеми позитивного цивільного права, спочатку слід визначитись з основним нормотворчим підходом, «вектором» щодо регулювання цивільних відносин. Відповіді на ці питання дають можливість не тільки окреслити сферу цивільного права, але і стати тим орієнтиром, що надасть можливість більш ясного розуміння у питаннях: що удосконалювати, як удосконалювати та чим зумовлена потреба в удосконаленні механізму правового регулювання цивільних відносин? При цьому цивільне право повинне бути певним системним утворенням, а не «розгалуженим» правовим явищем. Бо інколи суперечність загальної, спеціальної та окремої норми цивільного права, а також різноконцептуальні підходи до її елементів, дають підстави зробити припущення, що в актах цивільного законодавства України ніби закладена не цілісна модель, яка на відповідних рівнях повинна бути взаємоузгодженою та несуперечливою, мати єдиний підхід, - а сегментарна, яка ніби складається з відрізків інших моделей. А це, відповідно, не дає чіткої відповіді у визначенні того що підлягає упорядкуванню цивільним правом України, а також як і чим воно упорядковується та взагалі що таке цивільне право?

Критерієм визначення цивільних відносин відповідно до ч. 1 ст. 1 ЦК України є наявність в момент їх заснування таких ознак як: юридична рівність, вільне волевиявлення, майнова самостійність їх учасників. При чому ці ознаки вказують не лише на умови виникнення цивільних відносин, специфічний юридичний склад в момент їх заснування, але і на те, що відсутність хоча б одного елементу унеможливує певні відносини називати цивільними, а отже піддавати впливу системою джерел цивільного права.

Зокрема, за таким законодавчим підходом виникає питання щодо елементу волі, який в момент заснування цивільних відносин повинен відображати вільний та волеспрямований характер до вступу у такі відносини їх учасників. Тобто передбачається, що цивільні відносини тісно пов'язані не з будь-якою дією, що зумовлює до виникнення таких відносин, а лише тієї, що є зовнішньою формою вираження свого бажання досягти мети і цим набути для себе прав та обов'язків.

Відповідно, можна побачити, що лише волевиявлення (при чому саме вільне волевиявлення) його учасників зумовлює до виникнення цивільних правовідносин. Тут передбачається, що для того, щоб певний учасник набув якостей суб'єкта цивільних правовідносин він повинен на власний розсуд вчинити дію, за умов що він цього бажає і прагне досягти певної мети, а інші не втручаються у його поведінку, не спрямовують її для досягнення власних цілей. Тобто, вільне волевиявлення учасника цивільних відносин відбувається тоді, коли зовнішня поведінка особи (правомірна чи неправомірна) підкорюється, визначається та втілюється його свідомістю (для фізичних осіб) або відповідає волесформованим діям його органів (для юридичних осіб та суб'єктів публічного права (у значенні ч. 2 ст. 2 ЦК України)).

Якщо у положенні ч. 1 ст. 1 ЦК України зосередити свою увагу на словосполученнях «вільне волевиявлення» та «їх учасників», то можна побачити, що саме безпосередня участь учасників зумовлює до виникнення цивільних відносин.

Слід звернути увагу на той факт, що не всі учасники здатні до волевиявлення, а це відповідно впливає на форму її участі у цивільних відносинах. Зокрема, це стосується юридичної особи. Так,

зміст ст. 92 ЦК України створює враження, що юридична особа позбавлена здатності самостійно виражати, як і утворювати свою волю. Згідно з нею, юридична особа набуває цивільні права та обов'язки і здійснює їх через свої органи (ч. 1), а у випадках встановлених законом – через своїх учасників (ч. 2). Таке положення ніби закріплює підхід за яким волездатними є лише органи юридичної особи або його учасники, оскільки, як зазначає М. С. Малєїн в основі дієздатності лежить обладання як свідомістю, так і волею, а основу органів чи учасників складають люди. Органів юридичної особи та учасників (як функціональних елементів) без людей, які і волі, в не свідомості, не існує.

Відповідно вказане положення закріплює, що юридична особа ніби не сама діє, а через органи або учасників, як ніби через того, хто має цивільну здатність набувати цивільні права та обов'язки для юридичної особи, а також їх здійснювати. Тут постає питання: Якщо юридична особа є правоздатною та дієздатною (ст. 80 ЦК України), у тому числі і волездатно (ч. 1 ст. 1 та ч. 2 ст. 2 ЦК України), а отже має цивільну здатність самостійно діяти, то чому вона позбавлена такої цивільної здатності в ст. 92 ЦК України? Чи є якась цивільна дієздатність яка передбачає, що набуття прав та обов'язків і їх здійснення відбувається самостійно, але через не самостійну форму вираження? Тобто, це все рівно, що сказати: «Участь у цивільних відносинах є безпосередньою, але опосередкованою». Так, якою: безпосередньою, опосередкованою чи безпосередньо-опосередкованою. Але, щодо останньої форми участі, то поєднання в одній формі безпосередньої та опосередкованої форм участі в дії однієї особи неможливо, оскільки ці форми є взаємовиключні та не можуть поєднуватись та розглядатись як щось ціле. А, відповідно такий підхід руйнує саму суть розуміння категорії «дієздатність». При цьому зміст конструкції ст. 92 ЦК України не допускає можливість сказати, що юридична особа може здійснювати та набувати цивільні права безпосередньо, самостійно. Тоді що це за цивільна дієздатність без безпосередньої форми вираження своїх дій. Тут постають болючі запитання: 1) юридична особа дієздатна чи не дієздатна?; 2) юридична особа виражає волю самостійно чи опосередковано? 2) як орган юридичної особи будучи не учасником цивільних відносин може набувати і здійснювати цивільні права?

Проте як би не сприймалось це положення її букввальне тлумачення зводиться до того, що саме органи юридичної особи, а не сама юридична особа мають здатність до дій. А це призводить до логічного запитання, внаслідок співставлення ст. 1, 2, 80 та 92, юридична особа що номінальний учасник? Чи все ж таки реальний. Підставою такого сприйняття є висновок від загального до конкретного та навпаки, застосовуючи закон несуперечності. Так, якщо юридична особа є реальним учасником (ст. 2 ЦК України), а отже волездатна (ст. 1 ЦК України) та дієздатна (ст. 80 ЦК України), то логічним є висновок, що вона не через когось, а саме своїми діями набуває для себе цивільних прав і самостійно їх здійснює, а також своїми діями створює для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконує та несе відповідальність у разі їх невиконання. Останній висновок не співпадає зі змістом ст. 92 ЦК України, а отже слід тоді зробити наступний висновок від конкретного до загального, взявши положення цієї норми як відправну точку. Так, якщо юридична особа набуває цивільні права та обов'язки і здійснює їх лише через свої органи, а у випадках встановлених законом – через своїх учасників, то тоді юридична особа неволездатна та недієздатна, а визнаватись учасником цивільних відносин вона може в межах тієї теорії юридичної особи, яка визнає органи юридичної особи учасниками, а отже передбачає опосередковану участь юридичної особи у цивільних відносинах через її представника. Таке сприйняття органів юридичної особи має своє відображення не лише в нормах матеріального цивільного права, але і в нормах цивільного процесуального права. Так, відповідно до ч. 3 ст. 38 ЦПК України юридичних осіб представляють їх органи, що діють у межах повноважень, наданих їм законом, статутом чи положенням, або їх представники. Як бачимо, з огляду на норму цивільного процесуального права органи юридичної особи є представниками. Навіть сама стаття 38 називається: «Участь у справі представника».

Подібність вищевказаного правового підходу можна побачити і щодо держави Україна, Автономної Республіки Крим, територіальних громад, що має своє закріплення в Главі 10 ЦК України. Зокрема, в ній визначено, що такі учасники набувають і здійснюють цивільні права та обов'язки через органи державної влади (держава Україна), органи влади Автономної Республіки Крим (Автономна Республіка Крим), органи місцевого самоврядування (Територіальні громади) у

межах їхньої компетенції, встановленої законом. Як бачимо підхід законодавця щодо цих учасників є такий же як і до юридичної особи, а значить волездатними для цих суб'єктів є лише їх органи. Принаймні законодавчо-концептуальний підхід саме такий.

Як бачимо в ЦК України існує різноконцептуальний підхід до юридичної особи та її органів, який передбачає, що учасники цивільних відносин визнаються лише в межах реалістичної теорії, а отже є волездатними, діездатними та правоздатними. Це стосується і держави Україна, Автономної Республіки Крим, територіальних громад (ст. 1 та ст. 2 ЦК України). З огляду на те, що розуміння цивільної діездатності юридичної особи (ст. 92 ЦК України) та деяких суб'єктів публічного права (зокрема, це стосується держави Україна, Автономної Республіки Крим та територіальних громад (ст. 2 та Главі 10 ЦК України)) розглядається в межах теорії фікції, та де передбачається, що лише органи цих учасників мають цивільну здатність до дій, а отже є волездатними, то така обставина приводить до єдиного логічного висновку, що вказані учасники є номінальними учасниками цивільних відносин, хоча і визначені як реальні. Проте тоді виходить, що крім фізичної особи всі інші учасники не вступають у цивільні відносини. Оскільки лише фізична особа має здатність усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними, а отже є волездатною. Принаймні на легальному цивілістичному рівні відносини, в які вступають «номінальні учасники», не можна називати цивільними.

При тому, ми не ставимо під сумнів жодну з цих концепцій. Кожна з них витримала час та критику. Вони можуть бути частиною механізму правового регулювання цивільних відносин. Проте для того, щоб не тільки фізичні, але і юридичні особи, а також суб'єкти публічного права, були учасниками цивільних відносин, повинен бути єдиний підхід. Принаймні загальний підхід, вектор, не повинен суперечити окремому. При цьому такий підхід повинен бути скоординований по всім системним та структурним елементам цивільного права України, мати однозначність, чіткість і зрозумілість в законодавчій техніці упорядкування правового стану його учасників, який впливає на їх поведінку до вступу у цивільні відносини. Проте, яка теорія юридичної особи повинна увійти в основу, залежить від інших елементів механізму правового регулювання цивільних відносин, а вирішення цього питання потребує його ревізії на елемент взаємоузгодженості по всім його структурним та системним елементам.

Юсикова Туркан Айдын

Докторант юридического факультета
Бакинського государственного университета,
младший юрист в компании Бейкер и Макензи,
г. Баку, Азербайджан

СОБСТВЕННОСТЬ КАК ЭКОНОМИЧЕСКАЯ И ЮРИДИЧЕСКАЯ КАТЕГОРИЯ

Ещё со времён становления человеческого общества, в системе общественных отношений, возникающих в различных сферах жизни людей, отношения собственности занимали особое положение.

Отношения собственности исторически доминировали над всеми другими общественными отношениями. Первоначально собственность была связана с землей. В развитии римского права особенно большое значение имело право собственности на землю. Земля с самого начала римской истории стала сосредотачиваться в руках патрициев, а плебеи-земледельцы страдали от малоземелья [1, с.107]. Можно считать установленным, что борьба плебеев с патрициями представляла собой в первую очередь борьбу за землю, и лишь опосредованно эта борьба была направлена на расширение политических прав плебеев [2, с.127]. Следовательно, первоначально собственность представляла собой ни что иное, как отношение человека к земле, то есть к природным ресурсам, а не готовым продуктам. Другими словами, объектом (предметом) собственности поначалу выступали земля, включая предметы, так или иначе связанные с землёй (природные ресурсы, продукция растительного и животного происхождения, орудия и животные для обработки земли и др.). Ещё больше абстрагируясь и обобщив вышеприведённую мысль, можно сделать вывод о том, что собственность в то время трактовалась как исключительно

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
Бичкова С.С., Говорова І.В. Запозичення європейського досвіду при регулюванні шлюбних правовідносин в Україні	5
Гущин І.В., Петречук А.В. Сравнительная оценка законодательства в области обращения с отходами Республики Беларусь и Европейского союза	7
Заїка Ю.О. Використання досвіду зарубіжних країн в сфері захисту особистих немайнових прав	9
Камінська Н.В., Волкова-Титинець М.Н. Захист житлових прав в контексті інтеграційних процесів	12
Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Правова адаптація у контексті сучасних інтеграційних тенденцій	14
Аврамова О. Є. Концептуальні напрямки розвитку житлового законодавства	17
Андрієнко І.С., Фарзалієва Назакет Мугабіл кизи Міжнародні стандарти соціального забезпечення: окремі аспекти	18
Антоненко О.А., Плеван М.І. Значення трудової дисципліни	21
Бахасва А. С. Інтерес неповнолітніх, як умова дійсності правочину	22
Бобко В.Г. Проблеми реалізації права на працю осіб похилого віку	23
Богустов А.А. Процесс правовой инфильтрации в модельном законодательстве об интеллектуальной собственности	26
Бодяк Н.Е. Жилищная политика Республики Беларусь в контексте интеграционных процессов	28
Будяченко О.М. Щодо прав іноземців на землі водного фонду в Україні	30
Вайда Т.С. Інтеграція екології та освіти як сучасний компонент професійної підготовки студентів-правознавців й умова удосконалення профілактики правопорушень у сфері природоохоронного законодавства	33
Валєєв Р.Г. Процедура атестації працівників національної поліції в контексті інтеграційних тенденцій	35
Веренкіотова О.В. Склад та цільове призначенні земель України	38
Волкович О.Ю. Актуальні питання реформування господарських відносин при реалізації державної регуляторної політики	40

Воронова О.В. Законодавче забезпечення земельної реформи	44
Гамбург І.А. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на розвиток законодавства України про технічне регулювання у сфері господарювання	46
Гелемей М.О., Носатова А.А. Інститут неплатоспроможності (банкрутства) проблеми та шляхи вдосконалення	48
Голенко Н.М. Службово-бойова діяльність як складова службово-трудової діяльності працівників поліції підрозділу спеціального призначення	49
Гоштинар С.Л. Значення функцій юридичної відповідальності при земельних правопорушеннях	51
Давидова І.В. До питання про тлумачення змісту міжнародних договорів	53
Даниленко С.К. Таємниця усиновлення: проблеми та сучасні погляди	55
Деледивка С. Г. Місце договору про розміщення реклами в системі цивільно-правових договорів	57
Дембіцька С.Л. Забезпечення основних прав сторін, як учасників трудового договору	58
Дрішлюк В.І., Сінянян Д.Е. Державне управління інвестиційною діяльністю в Україні	61
Дубенко О.М., Гоян В.І. Правила здійснення договірної роботи: господарсько-правовий аспект	64
Дутко А.О. До питання про правову природу репродуктивних прав	66
Д'ячкова Н.А. До питання щодо можливості призначення опікунів у заповіті	68
Журавель А.В., Лапа К. Л. Інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів	70
Зайцев О.Л. Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток тендерного права	72
Кісель В.Й., Бушняк (Пенєва) О.В. Реалізація теорій юридичної особи в чинному законодавстві	74
Киян В.Я. Щодо розмежування понять трудові спори, трудові конфлікти	76
Корчова Г.Л. Про стан нормативно-правового забезпечення академічної мобільності українських здобувачів	78
Кройтор В.А. Встановлення змісту і меж процесуальної активності суду в цивільному судочинстві	80

Кузнiченко О.В. Захист службово-трудоуих прав працiвникiв Нацiональної полiцiї (органiзацiйно-правовий аспект) ...	83
Кучер В.О. Поняття непорушностi права власностi у практицi європейського суду з прав людини	85
Кучерук К.І. Деякi питання здiйснення та захисту сiмейних прав засуджених до позбавлення волi	87
Мовсисян К.А., Богустов А.А. Коллизионное регулювання расторгнення брака на международном уровне	90
Маковiй В.П. , Тайбiшлак І.П. Деякi питання щодо права власностi релiгiйних органiзацiй	93
Мамедов Рашад Юсиф оглы, Соотношение субинститутуов «испытание при приеме на работу» и «аттестация работников» в современном трудовом праве	95
Мирза С.С. Цивiльно-правовий статус ревiзiйної комiсiї у вiдносинах з управлiння багатоквартирним будинком .	97
Мироненко В.П. Поняття та види правового режиму земель сiльськогосподарського призначення	99
Нагорна А.О. Правовi аспекти шлюбного договору	101
Некiт К.Г. До питання про правовий статус довiрчого власника за модельними правилами європейського приватного права (dcfr)	103
Нiкулiна Н.А., Тайбiшлак І. П. Правовий механiзм лiцензування торгової дiяльностi	105
Пономарьова Т.С. Договiр як домовленiсть у цивiльному правi України	109
Панченко О.І. Особливостi цивiльно-правової вiдповiдальностi полiцейських у Республiцi Польща	111
Парасюк В.М., Парасюк Н.М. Проблемнi аспекти визначення правової природи бездокументарних цiнних паперiв	114
Пасайлюк І.В. Юридична природа окремого провадження	116
Пашенко О.М. Еволюцiя правового статусу фермерських господарств в процесi розвитку вiтчизняного законодавства	119
Пилипенко С.А. Право користування земельною дiлянкою для сiльськогосподарських потерб (емфiтеузис)	120
Пiхурець О.В. Новi напрямки розвитку правового регулювання вiдносин пов'язаних з використанням авторських творiв	123

Продайко С.В., Гайдук Ю.А. Особливості захисту прав власника земельної ділянки в господарському судді	126
Резніченко С.В., Руда Т.О. Електронний договір як особлива форма договірною права	128
Римарчук Р.М. Міжнародний договір, як основне джерело міжнародно-правового регулювання інтеграційних процесів	130
Середницька І.А., Гаман А. Порядок державної реєстрації суб'єктів господарювання	132
Сіряченко І.І. Сучасний стан правового регулювання екологічної безпеки населених пунктів України та підходів до створення правової урбоекології в Україні	134
Степаненко Т.В. Загальні положення судового захисту колективних прав споживачів у праві європейського союзу	136
Тарнавська М.І., Паращич В.П. Недійсність правочинів: український та європейський досвід	138
Тіхонова М.А. Огляд національного законодавства, що регулює спортивні правовідносини	140
Церковна О.В. Стягнення аліментів на дітей: характеристика правовідносин	144
Циганюк Ю.В. Особливості реалізації норм цивільного процесуального кодексу України у кримінальному провадженні	146
Червонецький В.В., Албул С.В. Напрями взаємодії Національної поліції з державною пенітенціарною службою України у протидії злочинам.....	148
Чернега В.М. Неправозгідність усиновлення дитини особами однієї статі та шлюбів з їх участю	150
Шаповал Л.І. Щодо деяких особливостей укладання шлюбного договору в Україні та за кордоном	152
Шишка О.Р. Юридична особа волездатна чи неволездатна : проблема предмету цивільного права	155
Юсимова Туркан Айдын Собственность как экономическая и юридическая категория	157
ЗМІСТ	160

Наукове видання

**ВПИЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК
ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВА**

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної інтернет-конференції
24 лютого 2017 р

Матеріали опубліковані в авторській редакції

Підписано до друку 01.03.2017. Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 18,5.
Наклад 100 прим.
Видавництво ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.
тел. 0487431393; 0949464393 email – ndrvt1@gmail.com